

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА IV ◊ БРОЈ 65 ◊ 10. СЕПТЕМБАР 1975.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

У августу свакодневна слика на Магистралаи

ОВОГОДИШЊА ТУРИСТИЧКА СЕЗОНА

ИЗНАД ОЧЕКИВАЊА

АКО се има у виду да су двије трећине посјетилаца будванске ривијере били Југословени, онда није тешко схватити колика се празнина осјећа после њиховог одласка. Што се тиче иностраних гостију, пуна сезона трајаће до краја септембра. У хотелима се још увијек смјењују групе и индивидуалци. Криво гостију одлази, готово голико их пристиже. И у неким одмаралиштима још је доста живо. У Међународном омладинском центру у Бечићима, на примјер, и у одмаралишту чехословачких синдиката „РОХ-а“ ври као у кошници. Слична је атмосфера и у хотелима „Београд“ у Бечићима, „Парк“ у Будви и у одмаралишту синдиката Косова у Каменову.

Ако бисмо давали оцјену овогодишње туристичке сезоне, можемо рећи да је она

ЗА СЕДАМ МЈЕСЕЦИ
ОСТВАРЕНО 1.200.000
НОЋИВАЊА

била изнад очекивања. Само за седам мјесеци ове године (од 1. јануара до 31. јула) подручје будванске општине посјетило је око 150.000 домаћих и страних туриста, што је за око 20.000 више него у истом периоду прошле године. У овом дијелу године остварено је око 1.200.000 ноћивања или за 30.000 више него лане. У укупном билансу седмомјесечног туристичког промета на иностране госте отпада око 55.000 посјетилаца, а то је око 500 гостију више него прошле године. Интересантно је напоменути да је број ноћења иностраних туриста за око 28.000 мањи него про-

шле године, иако је број посјетилаца био већи. То значи да су се странци ове године мање задржавали на овом дијелу обале.

У августу мјесецу посјета будванске ривијере достигла је врхунац. Сада предстоји посезонски период у гоститељи могу рачунати е доста добром „жетвом девица“, јер се очекује прилична посјета страних туриста који су се увјерили да су ове дје септембар и октобар впрредно лијепи мјесеци за коришћење годишњег одмора. Умјерено сунце, загријани впрнисак и топло море — то су, најкраће речено, карактеристике јесени на будванској ривијери. Воћа и поврћа има у изобиљу, и то по приступачним цијенама; пре стала је несвесна августовска гужва, а ступиле су на снагу нове посезонске цијене. Оне су у хотелима „Петровац“ и „Сутјеска“ у Петровцу још од 23. августа спуштене са 170 на 110 динара по пансион дану. У септембру су за групне посјете цијене за 15% ниже, док ће у октобру у хотелу „Петровац“ пансион стајати од 60 до 80 динара. У хотелима Б категорије, „Кастел Ластви“ и „Оливи“, пансион у септембру стаје 170, а у октобру 110 динара. У „Ривијери“, вилама „Олива“ и денданеу „Налаас“ пансион стаје у септембру 160, а у октобру 100 динара. На Словенској плажи — у „Славији“, „Плажи“, „Адриатику“ и „Интернационалу“ — цијене пансиона у септембру су 120 и 130, а у октобру 110 динара. Исте цијене важе и за стару „Авалу“ и виле „Авале“, док у хотелском комплексу на бечићкој плажи пансион у септембру стаје 150 динара. У свим објектима на будванској ривијери за дјецу до седам година важи попуст од 30 одсто.

Будва добила гимназију

СКРОМНОМ свечаношћу, којој су присуствовали представници друштвеног живота Будве и Цетиња, обиљежен је тренутак који ће сасвим сигурно ући у културну историју Будве: од ове године ученици са подручја наше општине, после завршетка основне школе, неће више морати да путују у Котор или Бар ради настављања школовања. У први разред гимназије уписано је 30 ђака, који ће чинити истурено одјељење Гимназије „Борбе Љопичић“ из Цетиња.

На свечаности су говорили Мишо Шћепановић, директор цетињске Гимназије, и Станко Гиговић, председник Извршног одбора Скупштине општине Будва, који су истакли значај тренутка и одговорности која се њиме преузима.

Новостворено одјељење гимназије је друга средња школа у Будви: прошле године такође скромном свечаношћу прапраћено је отварање одјељења Средње туристичке школе у организацији Школског центра из Тивта, које је већ ове школске године више него удвостручило број ученика.

ПЕТРОВАЦ СЕ ПРИПРЕМА ДА ДОСТОЈНО ОБИЉЕЖИ ВИШЕ ЈУБИЛЕЈА

ПРЕДСТАВНИЦИ друштвено-политичког живота будванске општине, на челу с председником Скупштине и делегатом Спољно-политичког вијећа Савезне скупштине Бранком Иванчевићем, посјетили су Мјесну заједницу у Петровцу. У друштву друга Иванчевића били су Блажо Ивановић, председник Општинске конференције Савеза комуниста, Милаш Митровић, секретар Општинског комитета СК, Љубо Лијешевић, председник Општинске конференције ССРН, Рако Дулетић, председник Општинског одбора СУВНОР-а, Иво Калоштровић, председник Општинског вијећа синдиката, Станко Гиговић, председник Извршног одбора Скупштине, Димитрије Јововић, секретар Скупштине општине, и други општински функционери. Они су обишли градилиште Друштвеног дома у Петровцу, гдје их је директор Фонда за изградњу и уређење Будве Мило Греговић упознао с пројектом овог Петровцу толико потребног објекта. Друштвени дом финансира се самодопринесом радних организација и грађана и учешћем Туристичког друштва „Приморје“, као и Самоуправне интересне заједнице за изградњу и уређење Будве. Стајаће, без опреме, око 4.000.000 динара, а радове изводе предузећа „Радник“ из Добоја и „Интерпублик“ из Београда. Програм и пројектну скицу за овај објекат дала је архитекта Миленка Вуковић уз консултацију колега и друштвено-политичких радника из Петровца. Разраду пројекта преузео је „Интерпублик“ из Београда.

Дом ће имати 600 квадратних метара корисне површине. Располагаће са универзалном салом у којој ће се приказивати филмови, а моћи ће да се одвијају и друге културно-забавне приредбе. Један дио простора намијењен је за библиотеку са читаоницом, за канцеларије друштвено-политичких организација, модерно опремљену физкултурну салу, санитарне чворове, свлачионице, оставу за реквизите и гардеробу. Објекат ће, после изградње Спомен дома, остати у склопу будућег спортског центра и служиће искључиво за спортске приредбе. Завршетак радова предвиђа се за крај новембра ове године.

ПРОСЛАВА ЗНАЧАЈНИХ ГОДИШЊИЦА

У хотелу „Ривијери“ у Петровцу појени су за тим разговори о прослави предстојећих јубилеја. У њима су, поред осталих, учествовали Светозар Дуртович, члан Извршног комитета ЦК СК Црне Горе, и Марко Шпадић, заменик директора „Побједе“. Пошто је Бранко Иванчевић обавијестио присутне да ће се централна прослава тридесетогодишњице побједе над фашизмом одржати у Петровцу, зашто постоји и разлог више што ће до краја новембра бити завршен и Друштвени дом, председник Мјесне заједнице Урош Зелковић информисао је скуп о неким размислима о програму прославе.

Друштвено-политичке организације Петровца мишљења су да се у склопу прославе 30-годишњице побједе над фашизмом прослави и 55-годишњица прве комунистичке општине, 85-годишњица библиотеке и читаонице, 50-годишњица Туристичког друштва и 65-годишњица организованог спортског рада у овом мјесту. У Мјесној заједници формирана је радна група са задатком да припреми предлог програма прославе, који треба да се размотри и верификује на нивоу општинских друштвено-политичких организација.

Према предлогу, вријеме прославе предвиђено је за другу половину новембра, што одговара 31-годишњици ослобођења Петровца. Требао би, између осталог, одржати свечану сједницу Општинске скупштине и друштвено-политичких организа-

ција, свечану академију са одабраним културно-умјетничким програмом, отворити, такође на свечан начин, Друштвени дом, на згради школе у Петровцу и ставити име Мирка Срзентића, а у школском дворнику поставити бисту овог револуционара. Било би пожељно промијенити спомен плочу на згради у којој је прије 55 година живјела Прва комунистичка општина на Јадрану и испред зграде подићи обелиск.

У склопу прославе, у току новембра, требало би — уколико за то буде могућности — поставити камен темељац новој аутобуској станици и отворити модерну трговинску радњу у просторијама које су већ намијењене за ову сврху.

БОГАТ И РАЗНОВРСТАН ПРОГРАМ

Прослава би трајала више дана. У ствари, програм би се изводио у току неколико узастопних вечери. Све чана академија била би посвећена свим овим јубилејима, које би обједињено пригодног рецитал. За то би, наравно, требало ангажовати драмске умјетнике, хор, оркестар и вокалне солисте. Други дио академије био би испуњен фолклорним програмом: наступали би ансамбли који носе имена народних хероја овог краја — „Вукица Митровић-Шуња“ из Београда и „Мирко Срзентић“ из Титограда, као и наш ансамбл „Кањош“.

Љубишино вече, на коме би црногорски умјетници читали одломке из дјела овог писца, а књижевници и културни радници своје радове о њему, такође би могло да се укљопи у програм. Можда би, путем меморијала, требало обиљежити и освјетити сјећања на књижевно стваралаштво чика Андре Франичевића, дјечјег писца и новинара, који је умро у Београду 1967. године.

Основна школа „Мирко Срзентић“ приредила би неколико часова на тему свих ових јубилеја, а требало би размислити и о физкултур-

(Наставак на 3. страни)

ИЗ РАДА ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА САВЕЗА КОМУНИСТА

Вјечити сезонци — докле?

Запошљен сам у Будви већ четири године као конобар, али још нијесам у сталном радном односу. Радим преко цијеле године с прекидом од неколико дана — тек толико да не бих засновао стални радни однос, па сам тако „вјечити сезонци“ За име ме немојте питати, јер би ми то шкодило на послу. Злате какви су наши шефови...

Ово нам је недавно исгрчио један радник, који већ четири године не може да оствари оно што му закон — гарантује! Овај конобар није једини: многи његови колеге у будванским, светостефанским и петровачким хотелима дијеле исту судбину.

— Овакво стање се не може више толерисати! — каже Милан Митровић, секретар Општинског комитета Савеза комуниста. — Кад већ неко ради преко цијеле године, значи да постоји потреба за таквим радним мјестом. То што му се прекида рад на десетак дана да не би био у сталном радном односу — то је свјесно одлагање права радника и избјегаване примјене законских прописа.

ПОГОДБЕ С РАДНИЦИМА

Највише „вјечитих сезонаца“ има у угоститељству. Међутим, и у другим радним организацијама у будванској комуни има сличних злоупотреба.

— Нарочито је неповољна ситуација код јединица удруженог рада чији су погони ван будванске општине — истиче Митровић. — Тако се једноставно шефови (продавница, самопослуга, представништва) погађају с радницима које примају на посао: неко добије 800, неко 1000, а неко 1500 динара мјесечно, зависно од погодбе?!

Не треба посебно наглашавати колико су ти радници, и у угоститељству и другдје, далеко од самоуправних права. А зна се да баш сезонски радници остварују гро дохотка у току туристичке сезоне. Међутим, кад заврше посао, пакују кофере и одлазе, а други одлучују о расподјели онога што су они привриједили.

АКЦИЈА ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА

Општински комитет Савеза комуниста посветиће у наредном периоду доста пажње овом питању. Према ријечима секретара Митровића, припрема се исцрпна анализа о стању запошљености на овом подручју, којој ће касније разматрати Општинска конференција Савеза комуниста.

— Тражиће се и политичка одговорност најодговорнијих људи у основним организацијама удруженог рада — истиче он — за избјегаване законских прописа и злоупотребу самоуправних споразума и друштвених договора о запошљавању. Осим тога, закључци које по овом питању усвоји Конференција мораће се поштовати и досљедно примјењивати

у свакој основној организацији удруженог рада.

Жељели смо да чујемо мишљење руководиоца Хотелско-туристичког предузећа „Монтенегротурист“ у коме је запошљено највише „сезонаца“.

— Проблем „вјечитих сезонаца“ треба што прије ријешавати — рекао нам је Миша Браило, помоћник генералног директора „Монтенегротуристе“. — Припадамо такозваном сезонском угоститељству и сасвим је јасно да морамо имати сезонске раднике. Иначе, положај сезонског угоститељства у нашој цјелокупној привреди није ријешен на повољан начин, па смо с те стране доста погођени. Овдје сам у првом реду мислио на економски положај угоститељства.

У „Монтенегротуристу“, примјера ради, запошљено

је 2576 сталних радника и 2275 „сезонаца“ на око 12.000 кревета. Покушава се на разне начине да им се помогне, мада су они још увијек далеко од својих права.

— „Сезонци“ су у просјеку плаћени од 1300 до 1400 динара мјесечно — каже Браило. — Осим тога, обезбијеђени су им стан и храна, и када се све то сабере они нас више стају него стално запослени радници. Међутим, јасно је да сви „сезонци“ не могу бити примљени у стални радни однос.

По ријечима Миша Браила настоји се да „сезонци“ буду укључени у самоуправне органе. Размишља се да се извјестан број на почетку сезоне укључи у раднички савјет, комисије и одборе, како би стварно могли да одлучују о своме раду.

С. Грегорић

НА ПУТУ ЦЕТИЊЕ БУДВА

Први километри трасе

ДРУШТВЕНИ ПРАВОБРАНИЛАЦ САМОУПРАВЉАЊА

НОВИ УСТАВ СФРЈ представља преломни момент у изградњи нових односа на основу самоуправљања кроз самоуправно споразумјевање и друштвено договарање. Да би ти односи, друштвена имовина на средствима за производњу и акумулацији виших рада били заштићени, наше друштво образовало је комплетну самозаштитну. Устав Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и устав Републике и покрајина поклањају посебну пажњу заштити самоуправних права радних људи и друштвене својине. Поред друштвено-политичких заједница и њихових органа, уставних судова и судова удруженог рада, уставом је и нови општедруштвени орган: друштвени правобранилац самоуправљања.

Пракса показује да су многа самоуправна права остала неостварена када су се сукобљавала с влашћу техно-бироократа или појединих група које држе командне позиције у радним организацијама. Да би се самоуправни односи остварили предаване су заштитне мјере и одбрамбени механизми. На друштвену позорицу самозаштите ступио је друштвени правобранилац самоуправљања, који има значајну улогу у области заштите самоуправних права. Као самостални орган друштвене заједнице он предузима одговарајуће мјере, правна средства, и примјењује друга законом предвиђена права и дужности ради остваривања заштите самоуправних права радних људи и друштвене својине у свим њеним облицима.

Према Закону о судовима удруженог рада, друштвени правобранилац самоуправљања има веома широки општањења које повећавају његову одговорност готово на један поступак пред судом удруженог рада не може се констати а да друштвени правобранилац самоуправљања нема у њу увида. Он сам може да покрене

поступак пред судом удруженог рада у случајевима када дође до повреде самоуправних права, односно да изјави жалбу против свих одлука овога суда, без обзира да ли је он или неко други покренуо поступак.

Друштвени правобранилац самоуправљања овлашћен је да покрене поступак на предлог радних људи, организација удруженог рада, заједница, државних органа и друштвено-политичких организација, Органи самоуправљања, као и државни органи, обавезни су да пружају све потребне податке и обавјештења, која су од интереса за његов рад. Зато ће у канцеларију друштвеног правобраниоца самоуправљања све чешће долазити представници удруженог рада, збора радних људи, као и синдикалних и других организација. Пошто их саслуша, он ће предузимати мјере које му стоје на располагању. Није искључено да понекад предлог за покретање поступка дође од друштвено-политичких организација или од грађана. Он ће из једног примјера моћи да уочи појаве које говоре да односи у удруженом раду и самоуправни односи у једној организацији нијесу уређени како предвиђају уставна начела и закони. Покрећуће поступак пред судом удруженог рада када је у питању заштита самоуправних права радних људи и друштвене својине. Може да учествује у сваком поступку, па и у оном који није покренут на његов предлог, наравно, ако претходно пријави своје учешће.

Суд удруженог рада, пред којим се води поступак, дужан је да о његовом току обавјештава надлежног друштвеног правобраниоца самоуправљања. Овај може, и прије покретања спора пред судом, предложити да се одреде привремене мјере ради спречавања или отклањања самовољног поступања којим се теже нарушава самоуправно право радних људи и

ИЗ СЈЕНКЕ НА СВЈЕТЛО

ЈАВНА ТАЈНА

ПРОГНОЗЕРИ

Јавна је тајна да неки наши суграђани имају отворене девизне рачуне у иностранству.

Средства тамо пристижу разним каналима, али не и преко жиро рачуна грађана, ваљда да би се избјегле „компликације“ око опорезивања.

СРЕЋА

У будванској Модерној галерији један посјетилац остао је закључан неколико часова по завршетку радног времена.

Срећа што се радило о истинском љубитељу умјетности, који се, чак, захвалио што му је омогућено да у тишини разгледа дјела познатих свјетских мајстора.

ПОМОЋ

„Приморске новине“ неки критикују због недовољне информисаности грађана.

Да би им се „помогло“ да тај недостатак отклоне, ових дана је искључен једини телефон који је стајао на располагање одговорном уреднику.

СЈЕЊАЊЕ

Будвански основци сједе по троје у једној клупи.

Тако се њихови васпитачи могу подсетити неких детаља из свог ђачког живота.

ЛУКСУЗ

Извјесни домаћи гости, приликом обиласка „Светог Стефана“, дозволени су себи луксуз да се почасте страним пићима.

Увјерили су се да је најбоље уживање ако се град-хотел посматра с Јадранске магистрале.

КАТЕГОРИЗАЦИЈА

Неки упорно категорично луѓе према дипломама. Заборављају при том да је диплома без радних навика равна пушци без ударне игле.

КОМПЛЕКС

Многи се чуде како наше фудбалске екипе немају комплекс туђег терена, јер у гостима постижу изванредне резултате.

Превиђају да су наши фудбалери навикли да се због туристичке најезде осјећају у „мањини“ и код своје куће.

СМЈЕНА

Према акционом програму Општинског комитета, независно од мјесечевих смјена, дошло је, долази и доћи ће до више кадровских смјена.

ли оштећује друштвена имовина. Он има право да изјави противљење споразуму закљученом између учесника у поступку. Уколико суд, и поред тога, одобри споразум, друштвени правобранилац има право да се жали другостепеном суду удруженог рада. Он може да се жали на одлуку суда удруженог рада докључује у првом степену и као није учествовао у поступку.

Посао правобраниоца веома је деликатан и сложен, као и међусобни односи радника у удруженом раду, статусна и имовинска питања. Уакође у нашој друштвеној приобраниоца самоуправљања представља потарду одлучности с којом се кренуло у правцу јачања самоуправних друштвених односа и стварних права радних људи и грађана. Правобранилац ће морати да има много „очију“ да би могао све да уочи и спречи противзаконите поступке, неправде и евентуалне штете.

Друштвени правобранилац самоуправљања ће контролом и стручним анализом утврђивати да ли су самоуправна нормативна акта и самоуправни споразуми у складу са уставима и законима и да ли се примјењују на прописан начин. Тиме се његова надлежност не исцрпљује. Као испод лијепо уређене правне фасаде постоје конфликтима бременита ситуација и лоши међуљудски односи, он ће се најприје позабавити узроцима тих појава. У таквим случајевима његов посао није само „правне природе“, већ он треба да ангажује све друштвено-политичке чиниоце.

Дјеловање друштвеног правобраниоца самоуправљања — у зависности од случаја, ситуација и појава — имаће значај превентивне (када се ради о питању законитости, односно уставности нормативних аката) и напредне контрола, када се ради о конкретном примјени закона и нормативних аката.

Драго Станковић

БУДВА У ОЧИМА ЊЕНИХ ПОСЈЕТИЛАЦА

ЦИЉ НАМ ЈЕ БИО ДА САЗНАМО шта о Будви мисле њени гости — они који у њој проведу десетак-двадесет дана: да ли су задовољни одмором и свим оним што га чини мање или више удобним — нашим односом према њима и бригом да изиђемо у сусрет њиховим жељама? Обрађали смо им се на плажи, не питајући их за имена, занимања, националну припадност. Питали смо их шта им се у нашем мјесту посебно допаде, да ли ове године први пут долазе код нас, шта, по њиховом мишљењу треба открити, односно увести да би Будва била још љепша и привлачнија, најзад да ли би је препоручили својим најбољим пријатељима и зашто?

Одговарали су нам младићи и старији људи, научни радници и занатлије, царици, пензионери, домаћице, инвалиди, студенти и ваџи — сви без разлике са жељом да помогну у нашим настојањима да отклањањем свега што смета допринесемо да Будва, заиста, постане једно од најљепших мјеста на свим морима свијета и да као таква остане у сјећању многобројним домаћим и страним гостима.

За мене је овдје најљепше

У Будви ми се — изјавио је др Душан Мартиновић из Цетиња — посебно допадају плаже и море. Тврдим да нема ниједног дијела Медитерана, па и шире, који има тако дивне плаже у погледу састава пијеска и шљунка, њиховог облика, боја — све је то изузетно, атрактивно. Плавентило и термичка својства морске воде, њена чистоћа и провидност, затим вегетација: маслине и остали декор — чине да се ту човјек пријатно осјећа. Природа је овдје била наклонена туризму, издано дарекљива... Природни пејсаж, па и свеукупни амбијент (иако је у многим случајевима савременим градитељством очигледно нарушена природна равнотежа и рањен природни амбијент!) су такви да и највећи „пробирачи“ људи с највећим претензијама могу, овдје наћи „мира“ и инспирацију.

Веома често долазим у Будву. Ту готово редовно проводим викенде и одмор. Љетовао сам и на другим приморјима, из радозналости и ради промјене... Ипак, за мене је овдје најљепше. Свакако, Будву бих препоручио свакоме, а поготову својим најбољим пријатељима. Има ту довољно услова и за пасивну и за активну рекреацију, иако угоститељство, трговина и многе и пратеће дјелатности, које живе или имају велике користи од туризма, још увијек, по мом мишљењу, нијесу на нивоу потреба и захтјева савремених туриста... Но, и поред тога, човјек се овдје може изврсно одмори-

Др Душан Мартиновић

ти и наживати. И за млађе, и оне старије, укратко за све категорије људи разних узраста, образовања и платежних могућности има „прилике“ да у свеколикој „понуди“ природе и друштва свој поднебља нађу пријатан кутак за одмор, те да однесу собом импресије и жеље, које ће их поново вратити у Будву, ма колико да је данашњи туриста флексибилан, да настоји да мијења мјеста и предјеле у вријеме коришћења годишњег одмора.

Да би Будва била још привлачнија ваљало би много шта мијењати и отклањати... То је неопходно ради очувања њеног реномеа и њених преваходно природних вриједности. Људском фактору, укљученом у туристичко-угоститељско опслуживање, ваља поклонити посебну пажњу, припремити га, оспособити и обавезати да својим понашањем и односом према

клијентели, и не само оној с „дубоким депом“, чувају репутацију Будве, једном ријечју, учине све да госту буде пријатан и удобан боравак. Разумије се, то није лак и једноставан посао. Такви напори трају годинама и деценијама.

Више бриге о реду

У Будви ми се свиђа: топла клима, бујна вегетација и плаже, ма да би могло бити мало уређеније. Иако у њу први пут долазим, Будву бих препоручила својим пријатељима, јер сам се стварно пријатно провела, ма да би могли имати дискотеке у којима бисмо ми млади могли да лијепо проведемо вече.

Мислим да би редари и мисионари морали да поведу више рачуна о реду у локалним, нарочито у касним ноћним сањима.

Мирјана Теодосијевић

Будва са околином представља једно од најљепших мјеста на Јадрану — завршила је Мирјана Теодосијевић, која ради у Бригету.

Петровац се припрема

(Наставак са 1. страни)

ном слету и организацији спортеких такмичења.

У оквиру прославе требало би организовати изложбу слика више и мање познатих југословенских сликара, који су црпili инспирације за своја стваралаштва у Петровцу, затим изложбу слика бораца палих у НОР-у и изложбу слика на тему: Петровац некад и данас.

Дата је идеја да се обилежи догађај који се одиграо у Лучицима и нашао је мјеста у Војно-поморској енциклопедији, а од наших грађана је заборављен! Ради се о првој поморској бици на Јадрану, која се одиграла у јулу 1941. године. Треба — истакнуто је — обилежити трајно успомене на Сава Вуковића, председника прве

комунистичке општине на Јадрану, и Мила Медиговића, истакнутог првоборца овог краја.

О читавој прослави петровачких јубилеја штампаће се илустрована публикација, што би представљало, поред архивске вриједности, и пригодан поклон за истакнуте личности и званице.

На прославу у Петровцу требало би позвати и представнике свих комунистичких општина из тог времена, којих је било пет или шест, као и преживјеле пролетере, који су били у строју у Рудом 21. децембра 1941. године, на челу са врховним командантом НОВ и ПОЈ, другом Титом. Предложено је да домаћице Петровца и околине припреме бесплатно и у изобилју пантровачке специјалитете.

Узимајући учешћа у раз-

говорима, Светозар Дурутовић је истакао да ова богата идеја о прослави петровачких јубилеја, која је већ постала акција, заслужује пажњу и због тога што је поникла из једног мјесног центра и заокунула највише факторе комуне. Оваква манифестација, казао је он даље, не треба само Петровцу, већ и Црној Гори, па и шире. Јер, без петровачких догађаја, историја Црне Горе и наше Партије биле би ситније.

На крају је закључено да Извршни одбор ССРН Општине Будва донесе одлуку о формирању одбора за прославу, који треба да сачини програм, заправо да одабере оно што се може урадити за три мјесеца, колико је још преостало до краја новембра.

В. Станишић

Незаборавни дани

Богдан Стојаковић

Посебно ми се допада Будва, — рекао је Богдан Стојаковић из Јесеница. — Све је у њој јединствено и море, планине, стари дио града, комплексе нових хотела, доста зеленила лијепа природа. Једном ријечју, за човјека који први пут долази у Будву — прекрасно. Међутим, тешкоће настају при првом кораку кад уђете у сами град. У туристичком друштву на тражење информације за смјештај у хотелу, одговарају да они смјештају приватним собама, а не у „Компасу“, „раде садоћи у Будву.

мо са групама“. Дакле, на најмјеродавнијим мјестима не можете добити никакве информације. Путник у пролазу, према томе, може да понесе врло ружан утисак. Боравком у Будви ситуација се из основа мијења.

У хотелу „Славија“ провео сам десетак незаборавних дана. Смјештај и храна су као и услуга били добри.

По мом мишљењу, Будви недостају, прије свега добра канализација, ауто-сервис и, свакако, више пратећих објеката уз хотеле. Није довољно смјестити госте у собе, нахранити их и пустити на неки начин и забавити, а пошто свака забава кошта, према томе и узети им новац а да то и не осјете.

Врло лош утисак на мене оставило је наплаћивање улаза на терасе. Јер, не улазим у позориште, већ у кафану. Мислим да се тај новац може узети на пристојнији начин, рецимо као 10% за музику.

Све у свему, и поред ових недостатака, односно замјерки, одмор ми је био лијеп, па ћу, вјерујем, и идуће године доћи у Будву.

РОМАНТИЧНА ОКОЛИНА

Највише ми се допада природа — ријечи су Скевије Доклап, медицинске сестре из Београда — романтична околнина, дивне плаже, зеленило и цвијеће, што снагог човјека може да развесели — прије свега сунце и изванредан ваздух чега има у изобилју на овом дијелу дивног Јадрана.

Ове године први пут долазим у Будву. Радо бих је препоручила свима својим пријатељима, а себи стављам у обавезу да сваке године дођем овамо, јер сматрам да је Будва најлепши дио Јадрана. Угоститељски радници у Студентском летовалишту су предуретљиви и гостопримни. У хотелу „Морен“ није тако — гост тамо треба да чека преко пола сата за једну кафу. Сматрам да би ту требало нешто измијенити, јер то не иде у прилог угледном угоститељству у Будви.

Скевија Доклап

Жао ми је што морам да напустим дивну Будву, какву на Јадрану нема нико, сем вас, и дивне људе с којим сам се сретала.

Са мало добре воље

Живојин Јањић

Први пут проводим одмор у Будви — саопштио нам је Живојин Јањић, инвалид из Панчева. Као мјесто и лијепу плажу препоручио бих Будву, али неки недостаци могли би бити отклоњени са мало добре воље. Рђав утисак оставио је на мене канал ко зна од када неочишћен, па пуно отпадака крај лијепих хотела. Треба очистити канал, забранити пролаз колима поред Сајма, уредити плажу. Треба мало загледати и посаовање Студентског одмаралишта, гдје цијене не наплаћују по цијеновнику него од ока. Доручак се донеси по вези. Коновари су нељубазни и неспретни — просули су послужавник јела у крило једном госту, а да се тај није извињо! Неки гости из управе довели су и псе, те и они заједно у трезарији једу са нама инвалидима. В. Ракочевић

JADRANSKI
SAJAM

ИЗМЕЂУ ПОТРЕБА И МОГУЋНОСТИ

КРОЗ САЈАМСКЕ ХАЛЕ ПРОШЛО ЈЕ 100.000 ПОСЈЕТИЛАЦА ИЗ 20.000 МЈЕСТА

ИЗГРАЂЕН са амбицијама да помогне прогресивна кретања на свим подручјима људске дјелатности — прије свега у производњи, трговини и снабдијевању — и да временом прерасте у специјализовану организацију туристичког смјера, чак једину те врсте на Балкану, Јадрански сајам је, може се рећи, тек почео да се развија у својеврсно тржиште на коме куповину и продају робе прате разне активности, почев од пропаганде и маркетинга до организовања групних посјета, семинара, научних изложби и низа других специјализованих манифестација.

Иако је још на почетку требало имати у виду основну намјену сајма, када је прије седам-осам година окончана прва (и још увијек једина) фаза радова на њему, она као да његовим оснивачима није била потпуно јасна: имовина у коју су уложена значајна друштвена средства уступљена је једном предузећу које у својим фондовима није имало ни десетак милиона динара! Тај „експеримент“ није се исплатио инвеститору, управо стајао га је неколико стотина милиона динара затезних и других камата, а да се и не говори о пропуштеној добити коју су уложена средства требала да донесу. Конзеквенце за овакав „подухват“ нико није повукао, ваљда због тога што нико није желио да се све заврши како се завршило, а изгубљено је из вида да је „и пут у пакао поплочан добрим намјерама“.

НАШ саговорник, „вјечити де-жури“ у Јадранском сајму, његов директор друг Леко Обрадовић не жели да прича о оној што је раније било. Сава за-окупљен будућим визијама Јадранског сајма, он сматра да све снаге треба усмјерити на оно што се очекује, што тек треба постићи, што треба — дозвати. Али, пошто је то што је „било“ стајало нашу заједницу бар колико још један сајам, по-било трагом „документа“, који су, у исто вријеме или прије свега, врло рјечито оптуже забрављености, јавашлука и крајње небриге.

Основан 1966. године, Јадрански сајам је био замисљен као организација која је требала да се брине о манифестацијама привредно-туристичког карактера и специјализованим приредбама пропагандног и комерцијалног скјера. Очекивало се, с једне стране, да ће он веома брзо заузети значајно мјесто међу најистакнутијим југословенским смотрама те врсте. У условима када је туризам, након изградње Јадранске магистрале, постао чималац с којим се све више рачунало у оквирима не само црногорске, него и југословенске привреде, требало је, као сасвим реално, очекивати да ова специјализована организација допринесе свестраном унапређењу пословања у туристичкој грани привређивања. Ако бисмо повјеровали подацима из „Економско-инвестиционог програма о реорганизовању Јадранског сајма“, који се односе на раздобље од неколико година, онда је то и оставрено, али бисмо морали да се запитамо: зашто је онда до реорганизације уопште морало да дође, када је све „било“ да бити боље не може? Ево тих „показатеља“ који оптужују не само оне који су их сервисирали, већ и оне који су их без резерве прихватили.

У првој години пословања — пише тамо — на Сајму у Будви продато је, односно уговорено робе у вриједности око шездесет милиона (нових) динара, а двије године касније та свота је тачно удвостручена, да би 1971. достигла 150 милиона. Следеће, 1972, вриједност закључених послова пада на свега 90, а 1973. године на 110 милиона динара. У складу са оваквим „битисом“ није било тешко „утврдити“ број излагача и „посјетилаца“. Тако је, према тим „подацима“, 1968. године на Сајму учествовало 80 домаћих и страних излагача, а кроз сајамске хале прошло је 100.000 лица — колико их је евидентирало ове, 1975. године! Из године у годину, наравно само на папир, растао је број излагача на 420.000 и 650, а број посјетилаца на 150.000, 160.000 и 165.000 лица! У приказивању добити, односно губитака, закључци су били најизглед опрешнији: у првој години пословања, када је тобожељних сто хиљада посјетилаца купило разне робе за шест милијарди и улазница за тридесет милиона динара, закупца Сајма, Економска пропаганда остварила је симболичну добит од свега пет и по редне губитак од нешто преко три опет милиона, а у следеће три опет добит од нешто преко 27 милиона динара. У коначан сајам није учркнула неплаћена закупнина из којих је средства требало отплаћивати антитете на кредитне за изградњу Сајма?!

У свему овоме чудно је и то што се нико није нашао да помоћу четири основне рачунске радне до-каже закупцима недрживост њихових — штивања. Јер, ако се само број посјетилаца помножи са износом улазнице од три динара, добило би се по 30 до 50 милиона динара годишње, а где су средства

која су улаћивале толике стотине домаћих и страних излагача! По свој прилици или је све „надувано“ преко сваке мјере или је требало казнити — мацу која је појела толике паре.

ИЗВАНРЕДНИ УСЛОВИ НА ПЛАНУ УНАПРЕЂЕЊА ТУРИСТИЧКЕ ПРИВРЕДЕ

Очигледно намјерно „глух“ за све што се у вези Сајма одиграло у прошлости и са чим он лично нема везе, Леко Обрадовић до танчина излаже овогодишње резултате, то јест — послужимо се његовим ријечима — једногодишња искуства. Јер, „када се говори о резултатима, увијек се мисли на не-

Леко Обрадовић

што велико и опипљиво, колоне цифара, које приказују укупан приход, доходак и остатак дохотка, а забравља се на оно што је, такође, веома важно: колико смо се, и чему све, научили у току многих дана и ноћи који чине једну годину“.

Највећи „капитал“ Јадранског сајма је, по Обрадовићевом мишљењу, Будва, заправо то што се она без ичије заслуге налази у центру веома интересантног географског и привредног, а посебно туристичког простора, који подразумева успјешан развитак сајамске организације. Не потцјенујући улогу такозваног људског фактора, Обрадовић га ставља у сасвим други план, а говори како јадранско и уопште медитеранско подручје није само најзначајнији регион Европе и једног дијела Азије и Африке, већ је

оно веома развијена прометна раскрсница, повезана морем, копном и ваздухом са читавим свијетом, што омогућава изванредне услове за дјелатност на плану туристичке и остале привреде. Одржавајући захтјеве и потребе огромног простора и резултирајући динамиком људског и привредног стваралаштва, Сајам треба да постане и својеврсна очигледна школа са опипљивим и визуелним наставним средствима, предметима и програмима за широке масе и, у првом реду, за ствараоце и стваралаштва.

Медитеранска клима омогућава интензиван рад преко читаве године, чиме се може похвалити ријетко који сајам у свијету. Као центар Црногорског приморја, веома атрактивног и у свјетским релацијама, затим као географско средиште од сјеверне италијанске до јужне грчке обале, Будва има све услове да се у њој развије сајамска организација. У прилог њеног таквог „опредјељења“ може да послужи чињеница да је преко половине европског становништва поклоник туризма, који се, као што је познато, не држи државних међа, политичких и других система, већ, напротив, утиче на уклањање свих баријера које стоје на путу задовољења потреба и захтјева такозваних савремених номада. Према томе, Јадрански сајам има ту срећну околност да са туристичким програмом као окосницом постане једна од најважнијих манифестација и конфронтација усмјеравања корачања напријед не само нашег ужег, већ и ширег међународног туризма и оно што служи, допуњава и окружује туристичко привређивање уопште. Зато је наглашавање туристичког аспекта Сајма објективна потреба наше Републике и читаве Југославије, односно релатно дугорочна платформа и шанса ове специфичне организације.

Са десетак разноврсних приредби и манифестација, Јадрански сајам треба да омогући успјешно повезивање с другим државама, утолико прије што је Црна Гора — а Будва је њена туристичка метропола — перспективна туристичка земаља, па и то налаже организовање и усмјеравање у том правцу. Разумљиво је онда зашто је и општејугословенска привреда животно заинтересована за даљи развој Јадранског сајма. Наравно, као неопходно, подразумева се његово стално оспособљавање за обављање изванредне функције која му припада према захтјевима заинтересованог простора у ширим размјерама.

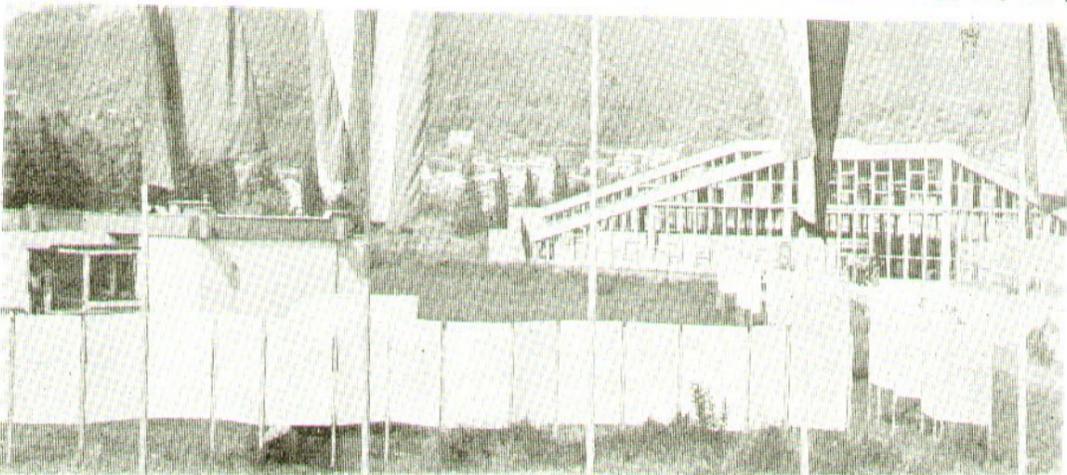
ИЗЛАГАЧИ ИЗ ОСАМНАЕСТ ЗЕМАЉА

Пошли смо од оријентације — наглашава Леко Обрадовић — да сваки сајам треба да има своју особеност, којом доприниси укупној дјелатности у оквиру такозване „породице сајмова“. Треба се, значи, већ на старту, ослободити сваког традиционализма и пуких конкурентских мотива, јер сајмови нијесу институције за било каква надметања, већ изрази суштинске потребе организованог представљања и унапређења достигн

ућа произвођача у корист свеукупне потрошње. То, даље, значи да програм Сајма треба да буде реалан и да представља организовану реакцију на економски изазов савремених и будућих кретања у чему му репрезентативност даје не само критичко прилажење постојећем у свим видовима стваралаштва, него, у исто вријеме, и могућност за истраживачку функцију и њену провјеру у ближем и даљем временском раздобљу.

Сајам је — наставио је Обрадовић — у садашњој организацији почео да ради тек крајем маја ове године и, разумљиво, не треба сада очекивати неке спектакуларне резултате. Основно је — а то је у потпуности постигнуто — да се пошло од оријентације: да, као економска категорија, Сајам подстиче робну размјену у свим њеним видовима. Сталне продајне изложбе омогућавају континуирано представљање достигнућа у појединим областима и њихов непрекидни контакт с потрошачима. Већ на првој изложби представљени су на око 2500 квадратних метара сајамског простора експонати произведени у око стотину наших организација. Први пут у тако масовном броју појавили су се и излагачи из Сједињених Америчких Држава, Јапана, Данске, Енглеске, Аустрије, Холандије, Западне Немачке, Швајцарске, Јордана, Пакистана, Индије, Сирије, Филипина, Тајланда — из осамнаест европских и ваневропских земаља. Већ до сада, управо закључно са августом мјесецом, кроз хале Сајма прошло је око 100.000 посјетилаца, а рачуна се да их је око 35% било без улазница. Само страних посјетилаца, иако њихова посјета Сајму није ниједне посебно програмирана, а још мање пропаграна, било је око 60.000. Не треба испустити из вида два изузетно важна показатеља: кроз Јадрански сајам прошла је ове године „армија“ од сто хиљада лица из око 20.000 мјеста. Њену огромну већину — око 98% — чинили су посјетници ван територије наше општине. У томе је специфичност и будућност Јадранског сајма, пошто огромну већину — око 95% — посјетилаца осталих наших и европских сајмова чине становници такозваних сајамских градова и њихове најближе околине, док свега 5% од њиховог укупног броја посјетилаца из око хиљаду других мјеста.

С обзиром на значај сајамских приредби у комплетирању туристичке понуде, већ идуће године очекује се, поред око 120 предузећа из Југославије, велики број излагача из око тридесет страних земаља, од којих су неке — поред овогодишњих, Перу, Мексико и Непал — већ најавиле своје учешће. С обзиром да ће преко туристичких агенција бити организоване свакодневне посјете гостију из осталих мјеста на Јужном Јадрану и из његовог залеђа, број посјетилаца, рачуна се, износиће око 250.000, док 1980. године треба да их буде пола милиона. Наравно, у перспективи је интензивирање спољног простора Сајма, повећање броја изложби и његово функционално интегрисање са простором хотелског комплекса старог и новог дијела Будве, као сталног изворишта посјетилаца сајамских изложби и приредби.

Поглед на један павиљон Сајма

Амерички бизнисмени на Сајму у Будви

МАНИФЕСТАЦИЈЕ ЉУДСКОГ СТВАРАЛАШТВА

САЈМОВИ нијесу феномен нашег времена, већ савремене институције, неопходност сваког доба и израз друштвено-економских кретања. Они, такође, нијесу привилегија појединих градова, односно одређених реона, земаља и континената, већ су додатне манифестације разноврсног људског стваралаштва. Њих, као информативно-пропагандне, пословне и стручне пунктове, осим излагача, као активних учесника, посјећује велики број трговаца, стручњака, представника комора и разних пословних удружења, политичких и привредних делегација и из оних земаља који нијесу заступљени као излагачи, али могу да буду интересантни као пословни партнери, поготову што су многи од њих овлашћени да закључују разне аранжмане.

партнерима, што све доприноси интензивирању робне разmjене. Поред тога, cjеловит наступ националне привреде на сајму пружа јединствен преглед потенцијала, услова продаје, иновација у производњи, као и низ могућности за формирање и подстицање активности на комерцијалном плану. Сајмови пружају и мноштво неопходних података о плановима и оријентацији окупљених привредних организација, што, бесумње, стимулише иницијативе на домаћем тржишту. Наши излагачи посебну бригу поклањају презентирању својих програма на сајамским приредбама, пошто им такав приступ омогућава контакте са иностраним купцима и свјетским тржиштем. Велика понуда и широк асортиман роба иностраних привредника утичу не само на избор најквалитетније робе и инвестиционе опреме, него и на формирање најповољнијих цијена, рационално коришћење девизних квота и прихватање најповољнијих финансијских и кредитних понуда.

НЕ САМО САСТАЈАЛИШТА ПОСЛОВНИХ ЉУДИ

У нашој земљи сајамске приредбе организују се у Београду, Загребу, Љубљани, Сарајеву, Скопљу, Новом Саду, Лесковцу, Краљу, Суботици и Будви. Без обзира да ли се ради о међународним или домаћим, општим или специјализованим, сајмови су се у оквиру нашег привредног система афирмисали не само као тржишне приредбе и састајалишта пословних људи, већ и као врло важни пунктови на којима се одвија промет роба унутар земље и у међународним оквирима. На сајмовима се подстиче робна размјена између појединих индустријских и потрошачких области, омогућава, посредно, унапређење производње, упознавање програма индустријских области одређених региона и њихово усклађивање у наступању према иностраним

САЈМОВИ У ДРУГИМ ЗЕМЉАМА

Наша привреда оријентисана је и на стране сајмове. Само у СР Њемачкој сајамске приредбе одржавају се у 120 градова, а она у Хановеру важи за највећу и најрепрезентативнију у свјету. У Француској се одржавају сајмови у тридесетак градова. На трећем мјесту је Италија са 18, на четвртм Шпанија са 15 сајмова. Следије: Швајцарска, Велика Британија и Аустрија са по 12, па Белгија — 8, Шведска — 7 и Холандија са шест сајамских градова.

У источно-европским земљама статус сајмова је другачији. У свакој од њих постојао је по један сајам преко кога се обављао највећи дио послова око увоза разних роба и обављања других спољнотрговинских активности. Од прије изјасног времена и у тим земљама осјећа се тенденција ширења сајмова и по броју и по величини, као и повећање њихове улоге. Најзначајнији источно-европски сајам, по величини одмах иза оног у Хановеру, јесте лајпцишки, а проширује се и онај у Букурешту. У Чехословачкој постоји шест сајмова, у Совјетском Савезу три, у Пољској и Источној Њемачкој по два, а у Бугарској, Мађарској и Румунији по један.

Земље у развоју, паралелно с јачањем економске моћи, све више користе у пословне сврхе сајмове и настоје да их финансијском подршком, усмјеравањем увоза преко њих, пропагандом и посјетама делегација на разним нивоима претворе у водеће тржишне центре на својим подручјима.

У Сједињеним Америчким Државама, Канади и Јапану, као високо развијеним земљама, малобројне сајамске организације не могу се ни по карактеру, а још мање по свом међународном значају, упоређивати са сајмовима у Европи, чија је пословна улога далеко израженија, и то захваљујући географском положају европског континента, а посебно традицији у организовању сајмова.

Визија која не обавезује

ТУРИСТИЧКА привреда Црне Горе и сада је најважнији чинилац у њеној укупној производњи, а у не тако далекој перспективи она треба да, у односу на садашње стање, порасте за око десет пута. Када се то има у виду, очигледно је да је и нашој Републици сајам такође веома потребан. Таква национална и интернационална манифестација општепривредног и, посебно, туристичког стваралаштва не само да претпоставља него и доводи до оправданост свог постојања, па и због наше привредне неразвијености — да и на најбољи начин, као домаћин сајма, научимо како се ради.

Иако је умјереност Јадранског сајма на туризам персонична оријентација, која нема граничења ни у времену ни у простору, чињеница је да он и увијек није одразио у цјели суктину тога програма, односно да поједине изложбе нијесу најбоље одговориле задатку који се од њих очекивао. Познато је, такође, да постоји широк интерес многих иностраних фирми (и то не само области туризма), као и других организација и институција из наше земље за остваривање акције у оквиру Сајма, и да културно-забавном плану, изложбеним и другим спортским приредбама као и за одржавање научних изложби симпозија и других масовних скупо-

Сајамски простор још увијек није најцјелиходније искоришћен, чак ни опних 3000 квадратних метара у садашњем халу, а да и не говоримо о простору који је пројектом Јадранског резервисан за Јадрански сајам. С друге стране, капацитети Сајма су недовољно поређени с интересовањем које би требало пробудити код привредних организација у нашој земљи, а у првом реду у Црној Гори. Ако би се доложивши капацитети боље искоришћавали не само по основу него, с обзиром на повољне временске прилике, по дужи трајања, приходи би рапропорционално са бројем сајамских приредби, а, у исто време, највећи расходи (личних трошкови, амортизација и амортизација не би уопште расли. Далеко би се приходовала и финансијска средства Сајма као стандарди за уређење

ПОРЕД РАЗНИХ ИЗЛОЖБИ, НА САЈМУ ЋЕ СЕ ОДРЖАВАТИ СИМПОЗИЈУМ, ТАКМИЧЕЊА, РЕВИЈЕ И КОНГРЕСИ

штамова, декоративни материјал, рекламни панони и друге услуге.

АНГАЖОВАЊЕ СЛОБОДНИХ КАПАЦИТЕТА

Један од врло важних задатака јесте проналажење нових могућности да се уз свестрано и егрудно информисање наша продукција презентира на страном тржишту, односно да се на домаћем убрза промет роба. Непосредним конфронтирањем понуде и потражње смањиле се трошкови око посредовања приликом закључивања уговора, омогућити концентрисање увоза и заједничко наступање на свјетском тржишту. Комплексним и, у исто вријеме, упоредним прегледом тржишта омогућава се лакша производња и правилна оријентација, доприноси бржем стицању и ширењу нових сазнања и непосредно утиче на стручно усавршавање. Што је, такође, врло важно, омогућава се ангажовање слободних капацитета радних организација и подручја терцијарних дјелатности и запошљавање радне снаге. Сви ти и многи други задаци сконцентрисани су с развојем Јадранског сајма који ће се, према неким концепцијама, одвијати у неколико фаза, е тим што се његово садашње стање узима као старт. Пошто се у року од двије године буде активирао спољни простор, у интересу даљег развоја Сајма пристуило би се изградњи нових павиљона — једног за излагаче из иностранства и другог у коме би се, поред специјализованих изложби, могле одржавати разне културне манифестације, конгреси, симпозијуми, ревијалне и разне спортске приредбе. Према једној замисли, оба та павиљона захвата да би по 2.500 квадратних метара, што значи да би у догледној будућности сајамски простор са садашњих 3.000

поростао на 8.000 квадратних метара. Изградња би се, емитра се, финансијала из средстава заинтересованих организација, и то на принципу заједничких улагања рада и средстава, на основу чега би се и расподељивао доходак.

Наравно, све је то тек једна од визија будућег репрезентативног објекта не само наше туристичке привреде. Од њених потреба, али и од могућности зависеће када ће се и како она остварити.

ТРАГОМ НАШИХ НАПИСА

СЕДМИ ПУТ О САЈМУ

ДАНАС, седми пут по реду пишемо у „Приморским новинама“ о Јадранском сајму. Први пут је лист у свом трећем броју, 15. августа 1972. „у ишчекивању рјешења“ у наслову поставио питање: „Чији ће бити Јадрански сајам?“ у коме се осуђује несвакидашњи поступак његовог закупаца, Економске пропаганде, која није испунила уговором предвиђене обавезе, због чега Скупштина општине Будва није била у могућности да уреди приступни пут и прилазе сајамским павиљонима.

Петнаест дана касније „Приморске новине“ су обавијестиле читаоце да је Скупштина општине уступила Сајам предузећу „Авала“ у увјерењу да ће оно „најједликосније управљати Сајмом и привести га првобитно проглашеној намјери“. Спор са ранијим закупцем се наставио и скупштинска одлука није спроведена у живот.

У броју од 15. фебруара 1974. године лист је донио информацију да је „послије вишемјесечног ишчекивања“ Сајам враћен Будви „окончањем маратонског спора између Економске пропаганде, као закупца, и Скупштине општине као власника“. Да напоменуемо узгред да закупца није плаћао закупнину и да је власник морао да отплаћује кредите и затезне камате из буџета! Због тога је, како је у наслову забиљежено, Скупштина општине доведена „у булу“ за око пет и по милиона динара.

„Приморске новине“ 10. августа 1974. године, као ревносан хроничар, доносе вијест о оснивању Јадранског сајма, с напоменом да је одлуку о томе донијела Привредна комора Црне Горе. Препоручено је да се нова организација прилагоди условима и захтјевима домаћег и страног тржишта, како би што више допринијела усмјеравању токова привреде.

У сљедећем броју, 25. августа, лист приговара Јадранском сајму да прве кораке чини старим стазама и предлаже да се „никако не смије заборавити да Сајам треба да egzистира у амбијенту где посетиоци олазе да се одморе, забораве посао и свакидашњицу, па, због тога, нијесу предиспонирани за манифестације искључиво трговачко-привредног карактера“. Посјетилац је више скапо „најљубиво одабраном забавно-вашиарском амбијенту, где се, уз приступну накнаду, свачијем укусу омогућава најлеп доживљај“.

Прије тачно годину дана, 10. септембра 1974. „Приморске новине“ писале су о амбициозним плановима Јадранског сајма, који је, констатује се, привукао највећу мношину домаћих и страних посетилаца. Циљ је био, између осталог, да се истисну дивљаци продајци, накупци и препродајци, неукусно и лоше аранжирани кивоси и продајнице, а да се створи велики међународни сајам рејонема европских слотри.

У жељи да се сви планови што прије остваре, писале смо и убудуће о раду ове за привреду наше општине и шире заједнице веома значајне организације.

ТАКМИЧЕЊЕ ШУМАРСКИХ РАДНИКА

АКЦИЈА ОД КОЈЕ СЕ ДОСТА ОЧЕКУЈЕ

У Будви ће се у временском интервалу од 25. до 28. септембра одржати још једна значајна манифестација — XIII савезно такмичење радника у шумарству Југославије, на коме ће учествовати преко 500 шумарских радника из свих наших република.

Будва је изабрана као мјесто одржавања ове приредбе како би се једно изузетно тешко занимање извукло из анонимности и омогућило најбољим радницима у шумарству макар и краткотрајни рекреациони одмор, уз стицање нових знања и искустава.

На дан 25. септембра прије подне одржаће се семинар за савезне судије, а послјегодне састанак организационог одбора и вођа екипа, на коме ће бити извучени старти бројеви. Истог дана ће се одржати и теоретски дио такмичења из области мотористике и радничког самоуправљања.

Сљедећег дана 26. септембра одржаће се савјетовање на тему „Унапређење економике у организацијама удруженог рада шумарства Југославије“ и извршити пошумљавање припремљених локација на подручју града, ради демонстрације пошумљавања системом „ПАПЕ-НОРТ“.

Практични дио такмичења одржаће се на припремљеном полигону испред Јадранског сајма на дан 27. септембра, гдје ће, послјегодне дефилеа, ивонтирања државних химни и поздравних говора, отпочети такмичење у сљедећим дисциплинама: окретање мача — шине, моштирање и затезање ланца моторне тестере, презивање дрвета комбинованим резом, сјеча стабала моторном тестером, кресање грана моторном тестером, обарање танких стабала (дебала) на балон, сјеча сјекиром, обрезивање колутова од стојећих (дубећих) буквих

образа, механизовани утовар трупаца и њихово превлачење тракторима. Проглашење резултата такмичења обавиће се 28. септембра у 17 часова, када ће бити уручен печар побједничкој екипи и извршена подјела награда и других признања.

У оквиру ове манифестације на Јадранском сајму ће бити организоване изложба савремене механизације и опреме за шумарство и изложба најмјештаја, за учеснике у такмичењу биће организован излети ради обиласка Његошевог маузолеја на Ловћену, Цетиња, Вокоторског залива и Светог Стефана.

Обратили смо се шефу Одјека за урбанизам, грађевинарство и комуналне послове арх. Петру Петровићу, који је члан Организационог одбора, да нам пружи информације о локацијама, на којима ће се извршити пошумљавање.

— Од овог значајног савезног такмичења — рекао је Петровић — град домаћин добиће и практичне користи, јер ће неколико локација бити пошумљено одговарајућим растинем. Водили смо рачуна да се пошумљавање обави на оним локацијама, које ће се уклопити у трајнија детаљна урбанистичка рјешења. Уколико терени буду благовремено припремљени, пошумљавање ће се извршити дуж Нове улице, и то од Јадранске магистрале до Дома здравља, у зонама Јадранског сајма Словенске плаже и око новоизграђеног фудбалског стадиона. Постоји још неколико атрактивних и занимљивих локација дуж Јадранске магистрале, али се појавио и овако кратком временском интервалу технички проблем око привођења земљишта овој сврси.

Овакво такмичење изискује темељне и сложене припреме од којих зависи и његов успех, на су у Организационог одбор укључени представници друштвено-политичких и радних организација са територије општине Будва.

Мање пожара него лане

У ТОКУ ЉЕТА шуме у будванској општини нијесу гореле као ранијих година. Истина, регистровано је десетак ситнијих пожара, који су одмах угашени и нијесу проузроковали готово никакву штету. Горела је, у ствари, макија и ситногорица, и то на веома малој површини. Што је најважније, комплекси густе борове шуме на Завали, Лучицама, Заколачу, на Топлишу и другим мјестима дуж ривијере остали су нетакнути.

Може се констатовати да је превентива учинила своје. Ефикасној заштити од пожара допринио је добро организован рад Центра за противпожарну заштиту. Набављено је доста савремених апарата за гашење пожара, постављени су стручни људи који професионално обављају посао и добро је контролисан терен.

У борби против пожара веома много су помогла стална дежурства грађана, која су организована по мјесним заједницама. Сваки грађанин преко осамнаест година био је обавезан да једном или два пута у току мјесеца, према већ утврђеном распореду, дежура шест или осам часова. Његова је дужност била да контролише терен и све сумњиво што примјети одмах пријави Центру за заштиту од пожара, односно Станици милиције. Дежурало се у три четири смјене на више ката у општини. „Маркирана“ су углавном брда гдје има густе борове шуме.

Ова сезона је, дакле, показала да се борба против ватрене стихије може веома успјешно водити ако је добро организована. Висока свијест побједила је ову неугодну појаву.

С. Г.

ЛИКОВНИ ЖИВОТ

КОПИЈЕ ФРЕСАКА У ТИВТУ

У љетњој галерији „Партизан“ у Тивту Момир Кнежевић отворно је трећу самосталну изложбу копија фресака из манастира Мораче и паштровских манастира Праквице, Градишта и Реженића. Он је учествовао и на групним изложбама у Београду, Будви, Вијелом Пољу, Западном Берлину, Бечу и Цириху.

У Галерији „Партизан“ Кнежевић је изложио четрнаест копија из манастира Мораче, међу којима се својим квалитетом истичу „Гавран храни пророка Илију“, „Пророк Илија код Сарапске удовице“, „Христос Деизис“ и фреске из 17. и 18. вијека, које украшавају унутрашњост манастира Мораче.

Праквица је заступљена фреском из 17. вијека „Света Марија“, а Градиште је представљено копијама фресака „Св. Ђорђе“, „Св. Неостор“ и „Св. Сава“ које потичу из 17. вијека. У овом манастиру, саграђеном 1166. године, данас се у цркви Св. Николе чува преко 600 квадратних метара живописа чувеног мајстора Страхине из Будимља.

Станко Поповић

Слике Бранка Филиповића

Отварајући изложбу Филиповића у Модерној галерији и Галерији „Сапта Марија“ Марко Шпадијер је, између осталог, рекао: „Сваки сушет црногорске публике са сликама Бранка Филиповића значи ликовни празник. Међутим, видјети овако репрезентативну изложбу је изузетан културни догађај“.

Као сликар толико познат ликовној јавности и присутан готово четврт вијека код нас и у Европи да га готово не би требало посебно представљати, Бранко Филиповић — Фило рођен је на Цетињу 1924. године. Завршио је Средњу умјетничку школу у Херцег-Новом, а Академију ликовних умјетности у Београду. Воравио је у два наврата на студијским путовањима у Француској и

Италији. Од 1957. до 1975. године имао је 12 самосталних и преко 30 групних изложби у најпознатијим галеријама свијета. Награђен је 1962. године савезном наградом за зидно сликарство, пет година касније првом наградом Ликовног салона у Цетињу и 1968. године Тринаестојулском наградом СР Црне Горе.

Као сликар, Филиповић се задњих година трансформира од енформела ка асоцијативном и фигуративном изразу, дајући слици дубоко мисаони карактер. Његова пиктуралност сазвежђу боја даје платнима читав један свијет облика у којима се препознају планина, море, хоризонт, олуја, космичке магнине и простори.

С. П.

КАМЕРА ОПТУЖУЈЕ

Данак од потрошача

Стабилизација тржишта, један од прворазредних задатака, подразумева свакодневну и беспопштвену борбу против свих накупаца, прекупаца и шпекуланата који, избјегавајући друштвене обавезе, наплаћују „данак“ од потрошача. У ту борбу требало би да буду укључени сви радни људи — она ће једино тако уродити пуним плодом — а у првом реду оним којима је заштита друштвене имовине, па и стандарда грађана, главни задатак. Да мислимо на инспекцијске службе и инспекторе, није тешко погодити.

Иако инспектори нијесу свеомогући и не могу стићи свуда и на свако мјесто, чини нам се да им се тешко могу „прогледати кроз прсте“ — нећемо претјерати ако кажемо — многобројни „пропусти“. Управо, у току цијелог љета, па и ових дана, примјери које је камера забиљежила могли су се срести од Будве до Петровца на многим мјестима, по плажама, чак и на прилазима хотела, одмаралишта и пијаца!

Фотоси приказују „покретне продаваонице“ воћа, поврћа, чак и амбалаже: промућурни трговци знају да је зима на прагу и да већ сада треба мислити на зимницу.

Докле тако?

Сасвим је сигурно да наши друмови нијесу уклетни, већ да су за учестале удесе на њима криви неопрезни возачи. Готово да нема дана када између Завале и Будве, на дужини од једног километра, не дође до каквог „карамбола“. Овај на слици припада „лакшој категорији“ — прошао је без жртава, а ни материјална штета није била парочито велика. Ипак, према оној на родној — да зрно по зрно чини погачу — могло би се рећи да и мање штете пријете да озбиљно угрозе прилично испражњене касе осигуравајућих завода.